

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.III.20.801/2020/6.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella előadó bíró

Dr. Parlagi Mátyás bíró

A felperes: felperes neve

(felperes címe)

A felperes képviselője:

Dr. K. Kovács Dóra ügyvéd

(ügyvéd címe)

Az alperesek: alperes neve

(alperes címe) III. rendű

alperes neve

(alperes címe) IV. rendű

alperes neve

(alperes címe) V. rendű

Az alperesek képviselői:

kamarai jogtanácsos III. rendűért

Ügyvédi Iroda

(ügyvédi iroda címe

ügyintéző: dr. Némethy Barbara ügyvéd) IV. rendűért

kamarai jogtanácsos V. rendűért

A per tárgya: személyiségvédelmi igény érvényesítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.21.172/2019/5/II.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Fővárosi Törvényszék 65.P.23.797/2016/120.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a IV. rendű alperesnek 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 1.177.800 (egymillió-százhetvenhétezer-nyolcszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes muszlim hitű, vallását gyakorló személy. 2007-től 2018. április 3-ig töltötte szabadságvesztés büntetését különböző büntetés-végrehajtási intézetekben, köztük 2011. április 4-től szabadulásáig – eltérő időtartamokban – a III-V. rendű alperesnél. Vallásának gyakorlásában az elhelyezési körülmények némiképp gátolták. A III. rendű alperesnél olyan zárkában helyezték el, ahol az egy főre jutó alapterület 0,8 m² és 3,6 m² között volt, a IV. rendű alperesnél 0,4 m² és 5,3 m² között, az V. rendű alperesnél 3 m² és 4,5 m² között. A felperes a bv. intézetekben a szűkös elhelyezési körülmények miatt kártérítési igényvel nem élt, a III. és IV. rendű alperesnél azonban többször kérte, hogy muszlim társaival közösen imádkozva gyakorolhassa vallását. Ezt néhány alkalommal engedélyezték a számára. A IV. rendű alperesnél a ramadan időszakában napnyugta után is étkezhetett és – 2012. február 16. - 2013. augusztus 28. között – konyhai kisegítő munkakörben dolgozott; az étrenddel, illetőleg étkezési idővel kapcsolatos problémát nem jelzett. Mivel 2013. április 23-án a konyhán leforrázta a mellkasát, a kórházba szállították, ahol ellátták a sérüléseit, amelyek utóbb gyógyultak. Az V. rendű alperesnél sertéshús-mentes étrendje – igénylését követően – megoldott volt.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[1] A felperes keresetében kérte megállapítani, hogy a III-V. rendű alperesek az elhelyezése során megsértették az emberi méltósághoz és a szabad vallásgyakorláshoz fűződő személyiségi jogát. Ezen felül a III. rendű alperest 5.208.000 forint, a IV. rendű alperest 11.006.000 forint, az V. rendű alperest pedig 2.058.000 forint nem vagyoni kártérítés, illetve sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni. A IV. rendű alperessel szembeni követeléséből 5.000.000 forintot a konyhai balesettel összefüggésben felmerült nem vagyoni kártérítésként érvényesített. Ez utóbbi igényét arra alapította, hogy a IV. rendű alperes nem tett meg mindent sérülésének megfelelő kezelése érdekében. A zárkaméretek alapterületével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy azok nem érték el a jogszabályban meghatározott minimális mértéket. Előadása szerint a III. rendű alperesnél a zárkában nem volt melegvíz, 60 emberre jutott egy csap, így a vallása által megkövetelt tiszta helyen való imádkozás lehetősége sem volt adott. Sérelmezte, hogy a IV. rendű alperes csupán öt alkalommal engedélyezte, hogy a lelkész szobájában a megfelelő alapterületen imádkozhasson, az V. rendű alperes pedig nem biztosította számára a vallásgyakorlás lehetőségét. Állította továbbá, hogy mindhárom bv. intézet megsértette a vallásgyakorláshoz fűződő jogát azzal, hogy nem tette lehetővé a ramadan 30 napos időtartamára az éjszakai ima olvasásához a világítást, míg a sertéshús-mentes étrendet a IV. és V. rendű alperes nem biztosította. Kiemelte, hogy bár a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 10/A. § (1) bekezdése kártalanítási lehetőséget teremtett a fogvatartottak számára az alapjogot sértő elhelyezési körülményekkel összefüggésben bekövetkező hátrányokért, ő mégis személyiségi jogai megsértésének megállapítását, nem vagyoni kártérítést, illetőleg sérelemdíjat igényel a polgári per keretei között.

[2] A III. rendű alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan a vele szemben előterjesztett kereset elutasítását kérte. Elsődleges kérelme kapcsán arra hivatkozott, hogy a felperes a kárigényét – szemben a Bv.tv. 143. § (1) bekezdésében foglaltakkal – nem érvényesítette közvetlenül a bv. intézetnél. Érdemi védekezésében az elhelyezési körülményekkel kapcsolatban befogadási kötelezettségére és felróhatóságának hiányára utalt. Megjegyezte, a fogvatartottak létszámának csökkentése érdekében folyamatosan jelezte szállítási igényeit. A felperes élelmezési problémáival összefüggésben azzal védekezett, hogy a bv. intézet kötelezettsége a napi háromszori étkezés biztosítása, aminek eleget tett és állította, hogy a muzulmán vallású fogvatartottak részére sertéshús-mentes étkezést tesz lehetővé. Kiemelte, a felperes nem vagyoni kárigényének ténybeli alapját nem bizonyította. Kifejtette továbbá, mivel a felperest ért károkra a közhatalom gyakorlása során okozott kárért fennálló felelősség szabályait kell alkalmazni, igényérvényesítését meg kell előznie a jogorvoslati lehetőség kimerítésének, a felperes azonban nem igazolta, hogy kárigénnyel, vagy panasszal fordult volna az alperesekhez. Véleménye szerint a vallásgyakorlással kapcsolatos sérelmét sem igazolta, és azt sem jelölte meg, hogy mikor kérte, illetőleg számára mely időpontban nem biztosította a III. rendű alperes az éjszakai olvasáshoz a világítást. Állította, hogy a hatályos rendelkezéseknek megfelelően lehetővé tette a szabad vallásgyakorlást. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a vallási hovatartozás nem befolyásolja a szabadságvesztés végrehajtása körében irányadó elhelyezési szabályokat.

[3] A IV. rendű alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Indokolásában elsősorban arra utalt, hogy a felperes a jogszabály szerinti kötelező, a perindítást megelőző jogorvoslati lehetőséget nem merítette ki, egyben kiemelte a bv. intézet befogadási kötelezettségét, túltelítettségét. Véleménye az volt, hogy a felperes életminőségének romlása alapvetően a jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetéséből keletkezett. Állította, hogy vallásgyakorlásában nem korlátozta: a ramadan ideje alatt napnyugta után is étkezhetett, a konyhán kisegítő munkakörben dolgozott, emiatt élelmezése is megfelelően megoldott volt. Előadása szerint a házirendben foglaltak betartásával este 21 óráig biztosította számára a villanyfényt is. Megjegyezte, ha ezt számára ezen túli időtartamban is lehetővé tette volna, akkor a többi fogvatartott pihenéshez való joga csorbul. Hivatkozott házirendjére a tekintetben, hogy senki nem tanúsíthat vallásának gyakorlásával olyan magatartást, amely az intézet rendjét, biztonságát, mások jogait, meggyőződését sérti.

[4] Az V. rendű alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérte. Permegszüntetési kérelmét azzal indokolta, hogy – álláspontja szerint – a felperes követelése a Bv.tv. 10/A. §-ában szabályozott kártalanítási eljárásra tartozik. Érdemben felróhatóságának hiányára, az intézmény túltelítettségére hivatkozott. Előadta, a felperes kérelmére engedélyezte számára a speciális étkeztetést a ramadan ideje alatt, és lehetőségeihez mérten biztosította a vallási szokásainak megfelelő étrendet is. Véleménye szerint az, hogy a felperes nem terjesztett elő panaszt, igazolja a sérelem hiányát. A nem vagyoni kárigény összegét is eltúlzottnak tartotta.

Az első- és másodfokú ítélet

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a III-V. rendű alperesek megsértették a felperes emberi méltóságát, vallási és lelkiismereti szabadságát azzal, hogy fogvatartása alatt nem biztosították számára a megfelelő elhelyezési körülményeket, ezért vallási szokásainak gyakorlásában indokolatlanul akadályozták. A III. rendű alperest 5.208.000 forint, a IV. rendű alperest 5.978.000 forint, az V. rendű alperest pedig 592.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte a felperes részére, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[6] A permegszüntetési okra történt alperesi hivatkozást alaptalannak találta, ezért a jogvitát érdemben bírálta el.

[7] Megállapította, hogy a 2016-ban indult per nem minősül olyan kártérítési pernek, amelyet meg kellett volna előznie a Bv.tv. 143. §-a szerinti eljárásnak. Megítélése szerint a felperes jogosult a jogszabályváltozást megelőzően előterjesztett, többféle személyiségi jogsértésre alapított igény érvényesítésére, mert a pert a 2017. január 1-jén hatályba lépett jogszabálymódosítás előtt kezdeményezte. Utalt a Bv.tv. 436. § (12) bekezdésére és megállapította, hogy az alperesekkel szembeni követelés egységesen elbírálható.

[8] Az egy főre jutó zárkaterületek jogszabályi minimumot el nem érő mérete miatt az elhelyezés felperesre sérelmes voltát további bizonyítás nélkül fogadta el. Hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdésére és 206. § (1) bekezdésére. A peradatok alapján megállapította, hogy mindhárom alperes megsértette a felperes emberi méltóságát.

[9] A felperes konyhai balesetére alapított keresetét elutasította, mert egyrészt a IV. rendű alperes jogellenes mulasztását nem igazolta, másrészt – véleménye szerint – megfelelő ellátásban részesült.

[10] Álláspontja az volt, az elhelyezési körülmények nemcsak szükségük miatt minősülnek az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. cikkébe és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 75. § (1) bekezdésébe ütközőnek, hanem mert a felperes hithű muzulmánként vallását egyik alperesnél sem tudta megfelelően gyakorolni. Azt, hogy imaszönyegét nem tudta kiteríteni, megfordítani, mert keskeny volt a hely és ezért az ágyban kellett imádkoznia, a szabad vallásgyakorlás fogvatartással együttjáró, a szükségszerű mértéket meghaladó, indokolatlan korlátozásának tekintette, amely alapjogot sértett. Erre figyelemmel a felperes lelkiismereti és vallásszabadsághoz fűződő jogának a megsértését is megállapította. Az iratok alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes többször kérte a vallásgyakorlás biztosítását közös imádság formájában, de ezt egyik alperes sem biztosította számára rendszeresen, azt pedig különösen sérelmesnek ítélte, hogy egyénileg sem gyakorolhatta a vallását az előírt módon. Ugyanakkor a muzulmán vallás szerint megkívánt étrend nem megfelelő biztosítását – megítélése szerint – a felperes nem bizonyította.

[11] Vizsgálta a kártérítés különös és általános feltételeinek fennálltát. Arra következtetett, hogy a panasz intézménye a jogsérelem érdemi orvoslására nem lett volna alkalmas, ezért ennek igénybevétele nélkül is megalapozottnak találta a nem vagyoni kártérítési kereseti kérelmet. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy a bv. intézetet a befogadási kötelezettség nem mentesíti a jogszabályban előírt elhelyezési követelmények teljesítésének kötelezettsége alól, aminek megszegése személyiségi jogsértésnek minősül és nem vagyoni kárigényt alapoz meg.

[12] A III-V. rendű alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve megfellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és a keresetet elutasította.

[13] Határozatának indokolásában a fellebbezési kérelmek alapján azt vizsgálta, hogy a felperes emberi méltósághoz és szabad vallásgyakorláshoz fűződő jogának megsértésével összefüggésben érdemi határozat hozható volt-e és ehhez képest az elsőfokú bíróság keresetnek helytadó ítélete megfelel-e az irányadó jogszabályoknak.

[14] Arra a megállapításra jutott, hogy a felperes a III-V. rendű alperesekre vonatkozó keresetkiterjesztését 2017. január 4-én jelentette be, velük szemben szabályszerű keresetét 2017. június 30-án terjesztette elő, ezért követelését kizárólag a Bv.tv. 10/A. § (1) bekezdésében meghatározott módon, kártalanítási igényként érvényesítheti, hiszen kereseti kérelmének előterjesztésére a jogszabály hatályba lépése után került sor. Kifejtette, ezt nem befolyásolja a követeléssel érintett időszak korábbi lezárulta. Kiemelte, hogy a sérelem orvoslása miatt indított kártalanítási eljárásban minden esetben a kérelemben megjelölt teljes fogvatartási időszakot bírálja el a büntetőbíróság. Rámutatott, az igény azért sem vényesíthető polgári perben, mert azt a felperes a Bv.tv. 10/A. § (1) bekezdésében meghatározott ténybeli alapon kívánta érvényesíteni. Utalt arra is, hogy a kártalanítás intézményének bevezetése az alapvető jogokkal kapcsolatos sérelmek teljeskörű rendezését célozta, ezért összeegyeztethetetlen a jogbiztonság követelményével, ha azonos ténybeli alapon előterjesztett igényekről két különböző eljárás folyhat. Majd arra a következtetésre jutott, hogy a kereseti kérelmek közül a felperes vallásgyakorláshoz fűződő jogának sérelme és az ezzel kapcsolatos követelés a kártérítési perben elbírálható, az az alapvető elhelyezési körülmények miatti sérelmeket meghaladó igényként értelmezhető. Álláspontjának kialakításánál abból indult ki, hogy az alperesek a büntetés végrehajtására vonatkozó feladatok ellátásával összefüggésben a felperes személyes szabadságát törvényi felhatalmazás alapján jogszerűen korlátozták. Arra a megállapításra jutott, hogy a felperes csupán állította, de nem bizonyította, hogy vallásgyakorlásában az alperesek akadályozták. Rámutatott, amikor a felperes a vallása gyakorlása érdekében kérelmet terjesztett elő, azt az alperesek elbírálták, többnyire pozitívan. Csupán egy alkalommal utasította el a IV. rendű alperes azt a kérelmét, hogy muszlim társaival egy zárkában kapjon elhelyezést. Megjegyezte, a büntetés-végrehajtás rendjét érinti a személyek egy zárkában való elhelyezése, amelynek biztonsági szempontjai elsőbbséget élveznek a felperes szabad vallásgyakorláshoz fűződő jogával szemben. Kiemelte azt is, hogy a III. és IV. rendű alperes többször engedélyezte számára a hittársaival való közös imádkozást, a vallásának megfelelő étkezést pedig valamennyi alperes biztosította a számára. Utalt arra is, hogy a Korán olvasását sem tiltották, a házirendben megszabott időkereteket azonban a felperes a fogvatartotti jogviszony alapján túrni volt köteles. Hangsúlyozta, hogy a perben beszerzett bizonyítékok alapján az imádság elvégzésének az imaszőnyeg nem feltétele. Azzal kapcsolatban, hogy az imaszőnyeg földre

való leterítésének akadályozása miatt sérült a felperes a személyiségi joga, a másodfokú bíróság azt emelte ki, hogy erre nézve a felperes bizonyítékot nem ajánlott fel.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[15] A jogerős ítélet ellen, annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet helybenhagyása érdekében a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

[16] Megsértett jogszabályokként a Bv.tv. 10. § (6) bekezdését, 122. § *i*) pontját, a Ptk. 75. §-át, 76. §-át, 84. §-át, 339. §-át, 349. §-át, 355. § (4) bekezdését, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 121. § (1) bekezdését, a Pp. 206. §-át, valamint a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 137. § (1) bekezdését jelölte meg. Ezeken felül felülvizsgálati kérelmének indokolásában további jogszabályhelyeket is megemlített, és a felsoroltak között volt olyan, amelyet pontosabban (a bekezdés feltüntetésével) is meghatározott.

[17] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévedett az alkalmazandó jogszabály tekintetében. E körben kifejtette, hogy a Bv.tv. 2017. január 1. napjától hatályos 10/A. §-ával és 10/B. §-ával bevezetett kártalanítási eljárás nem adhatott jogvédelmet a felperesnek a 2011. évtől érvényesíteni kívánt jogsértésekre, ezért azok személyiségi jogsértésen alapuló igényként polgári perben érvényesíthetők az alperesekkel szemben. Utalt arra is, hogy a hivatkozott módosítás hatálybalépésekor a III. rendű alperesnél volt fogvatartott, a többi alperesnél elszenvedett elhelyezési körülményei azonban akkorra már megszűntek, a 6 hónapos jogvesztő igényérvényesítési határidő is eltelt, ezért esetében a kártalanítás kizárt volt. Kiemelte a Bv.tv. 143. § (5) bekezdését, amelyből arra következtetett, hogy a szabadulását követően jogosult volt keresettel érvényesíteni a Ptk-ra alapított követelését az elévülési időn belül különös tekintettel arra, hogy a bv. szerv előtti közvetlen igényérvényesítés nem tekinthető a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslatnak. Hivatkozott a Bv.tv. 10. § (6) bekezdésére is, amely a bírósághoz fordulás jogát biztosítja a fogvatartott részére. A Bv.tv. 436. § (12) bekezdésére azzal összefüggésben utalt, hogy a polgári pert már korábban megindította.

[18] Leszögezte, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti objektív szankciót igénylő megállapítási, és az *e*) pontra alapított nem vagyoni kártérítési keresetet terjesztett elő a Bv.tv. 10/A. § (2) bekezdés utolsó fordulata alapján jogosultként. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a IV. rendű alperes elleni, sérelemdíj megfizetésére irányuló keresetét. Kifogásolta, hogy a jogerős ítélet a közös imádkozás biztosításának hiányát emelte ki, mint személyiségi jogsértést és erre alapított követelését alaptalannak találta. Különösen sérelmesnek tartotta, hogy egyénileg sem gyakorolhatta a vallását megfelelő módon. Véleménye szerint az, hogy tételes rendelkezést a Bv.tv. nem tartalmaz a közös vallásgyakorlás lebonyolításáról, nem jelenti, hogy ezt a lehetőséget csak alkalmasként kellene biztosítaniuk a bv. intézeteknek. Nem tartotta helytállónak a jogerős ítéletnek a Magyar Iszlám Közösség alelnökének tájékoztatására történt hivatkozását, mivel a dokumentum csak egy módszertani anyag, nem a muszlim vallást részletesen elemző irat.

Érvelése szerint tévesen állapította meg azt is a másodfokú bíróság, hogy az imádság elvégzésének a szőnyeg nem feltétele, mert a Magyarországi Muszlimok Egyházának Az imádkozás könyve című kiadványa az ima feltételei között említi az ima helyének tisztaságát, a szőnyeg pedig arra szolgál, hogy a hívő tiszta felületen tudjon imádkozni. Véleménye az volt, emiatt a szűkös elhelyezési körülmények gátolták a vallása gyakorlásában.

[19] Utalt a Kúria gyakorlatára abban a tekintetben, hogy a bv. intézetet a befogadási kötelezettség nem mentesíti a jogszabályban előírt elhelyezési körülmények teljesítésének kötelezettsége alól. A továbbiakban idézte a véleménye szerint irányadó jogszabályokat és megjegyezte, hogy a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségként a panaszt vehette volna igénybe, ami azonban a jogsérelem orvoslására nem alkalmas, mert a bv. intézetek az elhelyezési körülményein nem tudtak volna változtatni.

[20] Felülvizsgálati ellenkérelmet a IV. rendű alperes terjesztett elő, amelyben – tartalmában – a jogerős ítéletet hatályában kérte fenntartani. Utalt a tényállás helyes megállapítására, helytálló jogi következtetéseire, a bizonyítékok megfelelő értékelésére és arra, hogy – megítélése szerint – eljárási jogszabálysértés nem történt a másodfokú eljárásban.

A Kúria döntése és jogi indokai

[21] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.

[22] A Pp. 272. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhelyek, az előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[23] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény – fenti jogszabályhelyekkel összhangban álló – 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A felülvizsgálati kérelem központi eleme tehát a megsértett jogszabályhely megjelölése és az ehhez kapcsolódó jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók a 4. ponthoz fűzött indokolás szerint, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja. E tartalmi kellékeknek ugyanakkor egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatot kell mutatniuk, olyan összefüggésnek kell köztük fennállni, hogy ez alapján a felülvizsgálati kérelem alkalmas legyen a rendkívüli perorvoslati eljárás formai és tartalmi kereteinek

kijelölésére. Az eseti döntésekre való hivatkozás mindezeket nem pótolja. Érdemben tehát csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében az ismertetett tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja. Ha a fél több jogszabálysértést állít, e követelményeknek mindegyik hivatkozása esetében teljesülniük kell [Kúria 1/2016. (II. 15.) PK véleményének 3., 4. és 6. pontja].

[24] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem által a fentieknek megfelelően kijelölt keretek között vizsgálhatta felül, érdemi vizsgálatnak pedig csak azokat a hivatkozásokat vethette alá, amelyek tartalmazták a megsértett jogszabályhely megjelölését és azzal szoros logikai kapcsolatban a jogszabálysértés körülírását is.

[25] A felperes felülvizsgálati kérelmében több jogszabályhelyet felsorolt és idézett, amelyek közül a Kúria csak azokat vizsgálta érdemben, amelyeket egyfelől pontosan – az érintett bekezdést is beleértve – megjelölt, másfelől amelyekhez adekvát jogi indokolást is társított. A jogszabályi előírásoknak nem felel meg, ha a fél a jogi érvelését nem a szerinte megsértett konkrét jogszabályhelyre vetítve adja elő, a jogi érvelés kifejtésekor a megsértett jogszabályhelyeket nem jelöli meg, hanem azokat egyszerre, egy helyen sorolja fel. Ezért a Kúria csak az ismertetett követelményeknek megfelelően megjelölt jogszabálysértéseket vonhatta vizsgálódási körébe, a csupán felsorolva előadottakat nem (hasonlóan: Mfv.I.10.352/2016/4., Mfv.X.10.115/2020/7.).

[26] Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelmek polgári perben való vizsgálhatósága kérdésében a Kúria egyetért a jogerős ítéletben kifejtettekkel. A Bv.tv. 10/A. § (1) bekezdésének törvénybe iktatásával a jogalkotó az ilyen – a jogszabályban példálózó felsorolással nevesített – jogsértő elhelyezési körülményekből adódó sérelmek megfelelő kompenzálására sui generis jogintézményként vezette be a kártalanítást. A Bv.tv. 10/A. § (2) bekezdéséből következően azon volt fogvatartottaknak, akiknek a sérelmezett elhelyezési körülményei 2017. január 1-jén vagy azt követően szűntek meg, az ezekből eredő hátrányok kompenzálását célzó igényeik érvényesítésére kizárólag kártalanítás keretében van jogi lehetőségük a jogszabályban írt feltételek szerint. Ebből a szempontból – szemben a felülvizsgálati kérelem érvelésével – a felperes esetében nincs jelentősége annak, hogy több bv. intézetben volt fogva a szabadságvesztés büntetésének végrehajtása során, amelyek közül néhányból már a jogszabálmódosítás hatálybalépése előtt átszállították más intézetbe. Lényegi szerepe annak van, hogy fogvatartása folyamatos volt és az állított jogsértések is – hivatkozása szerint – mindvégig fennálltak, 30 napnál hosszabb időtartamban nem szakadtak meg (Bv.tv. 10/A. § (4) bekezdés, 436. § (1) bekezdés *a)* pontja). Azok azzal szűntek meg, hogy végül 2018 folyamán szabadult. A kártalanítás szabályai tehát nemcsak a 2017. január 1-je után megkezdődött jogsértés esetén irányadók, hiszen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények azzal nem szűnnek meg, ha a fogvatartottat másik bv. intézetbe szállítják át. Miután a kártalanítás kötelezettje az állam, közömbös, hogy a fogvatartott egy, vagy több bv. intézetben szenved el (BDT2018. 3850.). Ilyen esetben a kártalanítási eljárást a szabadítást végző bv. intézet székhelye szerint illetékes törvényszék bv. bírója folytatja le (BH2020. 140.).

[27] A Bv.tv. 10/A. § (2) bekezdése szerint az (1) bekezdésben meghatározott jogcímen további kártérítésnek, vagy sérelemdíjnak helye nincs, de az elítélt, vagy az egyéb jogcímen fogvatartott jogosult az ezt meghaladó igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni. E jogszabályhely Alaptörvény 28. cikkének megfelelő értelme az – figyelemmel a már hivatkozott rendelkezésekre is – hogy a 2016. december 31-ig meg nem szűnt hátrányos fogvatartási körülmények miatt kompenzáció kizárólag a büntetőbíróság hatáskörébe tartozó kártalanítási eljárás keretében érvényesíthető, az ilyen tényalapon előterjesztett követelésekre a polgári bíróságnak nincs hatásköre. A felperest tehát az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt sem kártérítés, sem sérelemdíj nem illeti meg (hasonlóan: BDT2020. 4147.).

[28] Alaptalan a felperes hivatkozása a Bv.tv. 436. § (12) bekezdésére is, mivel az alperesi bv. intézetekkel szemben kereseti kérelmet csak a Bv.tv. kártalanítási eljárást bevezető módosításának hatálybalépése után, 2017. január 2-án kelt és a bírósághoz január 4-én érkezett beadványában terjesztett elő, amely időpontban már csak kártalanítási eljárás keretében érvényesíthette volna a követelését.

[29] Mindebből ugyanakkor az is következik, hogy a Kúria az e körben kifejtett felperesi érveket, az elhelyezési körülményeken alapuló személyiségi jogsértéseket sem vizsgálhatta érdemben.

[30] A felperes a Bv.tv. 122. § i) pontjának a jogerős ítélet általi megsértésével összefüggő jogi indokolást felülvizsgálati kérelmében nem adott. Mivel az így ebben a részében nem felel meg az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény szerinti együttes követelményeknek, azt a Kúria érdemben nem vizsgálhatta. Megjegyzi azonban, hogy e rendelkezés a fogvatartó szerv által okozott kár megtérítési lehetőségét teremti meg, ekként nem vonatkoztatható az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt felmerülő sérelmeken alapuló nem vagyoni kártérítésre, illetőleg sérelemdíjra.

[31] Ugyancsak nem fejtette ki jogi érveit a felperes a jogsértés tényének megállapítására irányuló keresete kapcsán, csupán tényszerűen leírta, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján ilyen igényt is érvényesített és a későbbiekben idézte a jogszabályhely szövegét. Tekintettel arra, hogy felülvizsgálati kérelme nem tartalmazza, mely okból tartja e kérdést illetően jogsértőnek a másodfokú bíróság ítéletét, a Kúria ezt a hivatkozását sem vizsgálhatta érdemben [1/2016. (II. 15.) PK vélemény].

[32] A felperes felülvizsgálati kérelmében részletezte álláspontját a szabad vallásgyakorláshoz való jogának megsértése körében. Felsorolta mindazokat a bizonyítékokat, amelyeket a másodfokú bíróság – véleménye szerint – nem, vagy nem kellő súllyal vett figyelembe határozatának meghozatalakor. Ezzel valójában a jogerős ítélet bizonyíték-mérlegelését támadta, amelynek szabályát a Pp. 206. § (1) bekezdése rögzíti, amit azonban konkrétan nem jelölt meg megsértettként, csak a 206. §-t említette és azt is csupán a

felülvizsgálati kérelem megsértett jogszabályok felsorolását tartalmazó utolsó bekezdésében. Pontatlan hivatkozása az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmében nem alkalmas az érdemi felülvizsgálatra.

[33] Megjegyzi azonban a Kúria, hogy a felülvizsgálati eljárásban érvényesül a felülmérlegelés tilalma, csak igen korlátozottan van helye a bizonyítékok újraértékelésének. Arra a felülvizsgálat eljárásjogi követelményeinek megfelelő felülvizsgálati kérelem esetén is csak akkor van lehetőség, ha a bizonyítékok mérlegelése, a megállapított tényállás a logika szabályaival ellentétes, iratellenes, okszerűtlen (BH1999. 44.), s a bizonyítékokból csak egyfajta, a jogerős ítéletétől eltérő következtetés vonható le (BH2013. 19.).

[34] A kifejtettekre tekintettel a bizonyítékok újraértékelésére a felülvizsgálati eljárásban nem volt mód.

[35] Összegezve: a felülvizsgálati eljárásban nem volt megállapítható, hogy a jogerős ítélet sértené a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályhelyeket, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[36] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, így a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felülvizsgálati ellenkérelmet előterjesztett IV. rendű alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. Az összeg meghatározása során a Kúria súllyal értékelte a felülvizsgálati ellenkérelem tömörségét és színvonalát, az ez alapján megállapítható alacsony időráfordítást, ezért a IV. rendű alperest megillető ügyvédi munkadíj összegét a kifejtett munkával arányosan a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján a rendelkező részben írt mérsékelt összegben határozta meg.

[37] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. § (1) bekezdése szerint tárgyi illetékfeljegyzési jogos ügyben előzetesen le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) bekezdésének alkalmazásával a felperest kötelezte. Az illeték mértékét a Kúria az Itv. 50. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

[38] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el a Pp. 274. § (2) bekezdésének alkalmazásával.

[39] Az ítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2021. április 20.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Kiss Gabriella s.k. előadó bíró Dr. Parlagi Mátyás
s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő